

L'any 1968, Eugènia Balcells fa el seu primer viatge als Estats Units. A l'irrefrenable desig de conèixer món, s'hi suma amb força la voluntat d'iniciar una carrera cinematogràfica.

Ben aviat, entra en contacte amb la nova onada del Women's Lib i, des d'aleshores, sempre ha mantingut viu l'interès per la presència de les dones en les diferents esferes de la vida pública i la necessària ruptura amb els models de vida prefixats.

A la dècada dels anys setanta, un cop acabat el màster en Arts a la University of Iowa, Eugènia Balcells interroga la realitat amb l'ull de la càmera i s'interessa especialment pels estereotips humans que el cine ha anat immortalitzant a través de les grans productores de Hollywood.

Aquesta exposició presenta diverses obres de finals de la dècada dels setanta i començaments dels vuitanta –*Fin, Re-Prise, Boy Meets Girl, Going Through Languages*–, on queda reflectit el seu incisiu qüestionament sobre la imatge de les dones.

Completa el recorregut *Àlbum portàtil* (1993), on Balcells ret homenatge a totes les dones sense excepció, i *Autoretrat* (1980-2018), amb el qual parla mitjançant la càmera de vídeo del seu lloc a la ciutat de Nova York on va viure prop de trenta anys.

Tanca l'exposició *Becoming* (2022), una instal·lació nascuda de l'obra *Un espai propi*, amb què Balcells celebra l'obra i la vida de Virginia Woolf. Breus cites de textos de l'escriptora assenyalen el recorregut com una petita llanterna de butxaca.

Seguint de prop el vocabulari artístic creat per Eugènia Balcells al llarg de la seva trajectòria, l'exposició s'inicia amb l'obra *Fin*, en un intent de no deslligar mai el que les obres revelen d'allò que només insinuen o directament amaguen.

Eulàlia Bosch

FIN (Fi)

1978. Muntatge audiovisual a partir de 100 vinyetes finals de fotonovel·les.

Es presenta per primera vegada com a projecció contínua.

En el seu afany col·leccionista, Eugènia Balcells va acumular una gran quantitat de fotonovel·les que comprava als mercats de segona mà i que va fer servir per donar visibilitat a totes les històries que obria la paraula 'fi'.

Tot sovint has de passar només amb les llavors; el germen del que podria haver estat si la teva vida hagués estat diferent. Virginia Woolf a *Moments of Being*, 1939-1940.

RE-PRISE

1977-1991. Instal·lació audiovisual a partir de fotogrames de pel·lícules de 35 mil·límetres que han passat pel circuit comercial.

Re-Prise consisteix en la projecció simultània de 8 sèries de fotogrames reals de films comercials trobats en un mercat dins de petites capsas de mistos: títols de crèdit, personatges femenins, personatges masculins; acció: gestos de mans; relació: la parella; situació: al telèfon; les masses; i fi.

Aquests fotogrames revelen els diferents arquetips, signes i icones del llenguatge cinematogràfic.

El so és un collage de fragments de bandes sonores de tota mena de pel·lícules.

En aquesta exposició es presenten les sèries "Personatges femenins", "Personatges masculins" i "Parelles".

Qui soc? Què soc? Aquesta mena de preguntes sempre planegen dins meu. Virginia Woolf a *Diari d'una escriptora*, 1926.

BOY MEETS GIRL (Noi troba noia)

1978. Versió digital a partir del format 16 mm, color. Durada: 10 minuts.

Aquesta pel·lícula parteix d'una pregunta: Quina imatge tindria de l'home i de la dona un extraterrestre que mai hagués vist éssers humans vius i que només conegués les seves imatges incloses a la premsa, als llibres i les revistes?

Les més de mil imatges que constitueixen aquesta pel·lícula provenen de diaris, revistes, publicitat, etc., i configuren un retrat arquetípic de la dona i de l'home contemporanis vistos a través dels mitjans de comunicació.

No hi ha antídoto [...] contra el xoc de la trobada.
Virginia Woolf a *Les ones*, 1931.

GOING THROUGH LANGUAGES (Travessant llenguatges)

1981. Realitzat en col·laboració amb Noni Benegas, poeta, i Marta Moia, antropòloga. Versió digital a partir d'U-Matic ¾", NTSC, color. Durada: 28 minuts.

Vídeo de dos canals que explora el contrast entre el llenguatge públic de la televisió –en aquest cas la imatge de la dona presentada pels mitjans de comunicació en el programa “Miss Universe” (1981)– i el llenguatge personal i íntim de les imatges de dues dones a casa seva.

En el primer cas, la càmera busca les imatges que vol oferir; en el segon, Eugènia Balcells fa servir una càmera que circula lliurement sobre un pedestal amb rodes i deixa que trobi allò que va succeint. Aquesta llibertat de càmera ha tingut molta importància al llarg de la seva obra.

[...] tot són històries. Però, quina és la història de debò? Això ja no ho sé. Per tant, guardo les frases penjades com roba dins d'un armari, esperant algú que les pugui portar. Virginia Woolf a *Les ones*, 1931.

ÀLBUM PORTÀTIL

1993. Abric de plàstic transparent amb butxaques plenes de postals de dones.

L'acció on aquest *Àlbum portàtil* va ser presentat –llibreria Tartessos de Barcelona (1993)– va ser gravada i la veu de l'artista deia aquestes paraules:

Porto en mi totes les dones, les conegudes, les desconegudes, les joves, les velles, les sàvies, les que no saben massa res... Totes, les porto amb honra i amb gran agraïment.

Els personatges han de ser simples semblances.
Virginia Woolf a *Diari d'una escriptora*, 1923.

AUTORETRAT

1980–2018. Acció realitzada i filmada a Nova York per la mateixa artista.

So: Fragments del so de les instal·lacions i obres sonores realitzades per Eugènia Balcells a Nova York entre els anys 1980–2018, en col·laboració amb Peter van Ripper.

Amb una càmera al replec frontal del seu barret, Eugènia Balcells recupera una bola mirall que conservava com un tresor al seu estudi i, així, autofilmant-se i alhora sent filmada pel seu ajudant, fa un recorregut des del Soho, on va viure a començaments dels anys vuitanta quan va arribar a Nova York, fins al seu estudi a Brooklyn, passant per alguns dels llocs de la ciutat més significatius per a ella: el Metropolitan Museum, la Public Library del carrer 42, Grand Central, la llera de l'East River, el Museum of Natural History, etc.

EUGÈNIA BALCELLS

ELLA, UNA I ALTRA VEGADA

Eugènia Balcells ha viscut més de trenta anys als Estats Units.

És la vida el que importa, només la vida, el procés de descobrir, l'etern i perpetu procés, i no el descobriment mateix. Virginia Woolf a *Nit i dia*, 1919.

BECOMING (Esdevenir)

2022. Instal·lació de vídeo per a quatre canals a partir de l'obra *Un espai propi*.

Instal·lació sonora: Barbara Held. Personatge interpretat per Gemma Sin.

Becoming proposa una dona que reneix contínuament i evoluciona enfrontant-se a les onades del mar, a la terra, a l'aire i a la llum.

Va néixer de la instal·lació *Un espai propi* que Eugènia Balcells va fer en homenatge a la vida i l'obra de Virginia Woolf, presentada l'any 2000 al CCCB de Barcelona, en el marc del programa *Fars del segle XX*.

Com a instal·lació per a quatre canals, es presenta per primera vegada.

Quina seria la paraula per dir que era ple de mar?
Virginia Woolf a *Diari d'una escriptora*, 1933.

Perquè l'art de la creació sigui possible, abans s'ha de produir una col·laboració en la ment entre la dona i l'home. S'ha de consumir una mena de matrimoni entre contraris.
Virginia Woolf a *Una cambra pròpia*, 1929.

Un neguit essencial en l'art d'Eugènia Balcells és com el temps i les imatges construeixen la nostra relació amb el món que ens envolta.

...
És com a poeta visual que Balcells selecciona i crea les imatges que configuren l'espai i el lloc dels seus projectes d'instal·lació.

John G. Hanhardt. "Eugènia Balcells: An Archeology of Time".
A From the Center. Nova York: El Museo del Barrio, 1987.

Diverses vegades, Balcells ha parlat de l'enorme atracció que sent pels ponts: "la identitat són tots els ponts"; les postals, un material significatiu en la seva obra, com a "ponts entre les persones"; o Nova York, la seva "altra" ciutat, com "una illa amb ponts que connecten territoris"; totes són afirmacions d'Eugènia. I sens dubte el seu art és una traducció perfecta de la metàfora dels ponts oberts. L'autèntica amalgama de diferents disciplines com ara la ciència, la filosofia, la mística, la literatura, l'arquitectura, el cinema, la música, les arts plàstiques, unitat o un particular sentit empíric i alhora de crítica, configuren el mapa mental d'Eugènia, o a partir del qual ella basteix el seu propi discurs artístic.

...
La freqüent simplicitat de la solució formal de la seva obra, que juga amb la idea de fragilitat, puresa i immaterialitat, contrasta amb la xarxa de significats profunds xifrats en els continguts mateixos de la proposta artística.

...
Eugènia certament ha desenvolupat una ciència de processar físicament i mentalment les "dades" fragmentàries de la nostra realitat, a través de la qual les rescata del seu entorn, les dota d'una dimensió espaciotemporal i les deixa parlar per elles mateixes.

Claudia Giannetti. "Reflectáforas. Eugènia Balcells". A *Eugènia Balcells. Sincronías*. Madrid: Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, 1993.